

PODELILI MURKOVE NAGRADĚ

Vsako leto ob podelitvi Murkovih priznanj in listin pretresemo strokovno in znanstveno delo ter izberemo etnologe, ki so svoje delo posvetili etnološki vedi. Priznanje podelimo za življenjsko delo in za delo, ki je v preteklem letu prineslo novosti v stroki. Želimo, da bi v prihodnje podeljevali Murkova prizanja in listine tudi za tako imenovano organizacijsko delo, ki sedaj ni deležno enakovredne obravnave, pa je mnogokrat najpomembnejše za razvoj stroke. Pomembno je, da ga opravljamo znotraj stroke, ker ga ne moremo in ne smemo prepustiti drugim, če hočemo razvijati inštitucije in strokovno znanje v njih.

Pred etnologijo kot eno od nacionalnih ved se vedno znova postavlja vprašanje o njeni vlogi v nacionalnem in državnem prostoru. Ohranjanje in razvijanje etnološke dediščine pomeni prenašanje znanja, ki se je stoletja nabiralo v rodovih, ki so tukaj živeli, tudi na mlajši rod. Iskanje in novo oblikovanje nacionalne identitete je ponovno prisotno v evropskih deželah. Etnološka dediščina je sestavni del vsake nacionalne identitete. Slovenci imamo vse možnosti, da izkoristimo svoje zgodovinske in naravne prednosti in damo enakopraven prispevek v svetovno zakladnico. Tako bomo obogatili sebe in druge.

Letošnjima nagrajencema v svojem imenu in v imenu SED iskreno čestitam!

Duša Krnel-Umek
Predsednica Slovenskega etnološkega društva

Strokovna utemeljitev ob podelitvi:

DR. GORAZD MAKAROVICH - MURKOVO PRIZNANJE

Dr. Gorazd Makarovič, muzejski svetnik in kustos za ljudsko umetnost v Slovenskem etnografskem muzeju, je s štiridesetletnim delovanjem v najstarejši slovenski etnološki ustanovi, z delom na etnološkem, muzeološkem in umetnostnozgodovinskem področju v veliki meri prispeval k novim spoznanjem, ugledu in uveljavitvi etnološke in druge kulturne dediščine v domačem in širšem evropskem prostoru.

Z izvirno metodologijo je definiral pojem in pomen ljudske umetnosti, s katero se je največ ukvarjal, in ga označil s terminom likovna umetnost na kmetijah. Načenoval je tudi teme, ki ne sodijo v ta krog, kot so fenomen kiča, arhitektura, stanovanjska kultura višjih slojev v srednjem veku, ljudska prehrana, problematika časa itd., v katerih je z interdisciplinarnim pristopom na svojski način razkrival mnogo manj znane sestavine življenja.

Njegovo delo Slovenska ljudska umetnost, ki je izšlo leta 1981, je temeljni priročnik za poznavalce in ljubitelje ljudske umetnosti, za študente in muzejske delavce; za vse, ki jim je etnološka dediščina delovno področje.

Dr. Gorazd Makarovič sodi med tiste muzealce, ki jih poznamo kot brezkompromisne zagovornike muzejske

Na slavnostni podelitvi v Vili Podrožnik, 18. 11. 1998 (foto: Irena Kersič).

stroke. To dejstvo ne potrjujejo le zgledno urejene ter večje in večplastno sestavljene kolekcije, za katere skrbi, temveč tudi zelo odmevne razstave, ki jih je postavil v Slovenskem etnografskem muzeju in v drugih muzejih. Občudovanja vredna je njegova bibliografija, v kateri kar nekaj razprav sodi med temeljna dela slovenske etnološke in umetnostnozgodovinske misli.

Po njegovi zaslugi smo del naše dediščine predstavili nekaterim glavnim evropskim mestom in tako omogočili afirmacijo slovenske kulturne dediščine in Slovenije v širšem evropskem okviru. Dragoceni so tudi njegove študije in katalogi, ki spremljajo razstave in ki so rezultat poglobljenega interdisciplinarnega dela.

Članki in razprave dr. Gorazda Makaroviča posegajo tudi na področja socialne kulture, urbanizma, ikonografije itd. S številnimi strokovnimi in poljudnimi članki s področja ljudske umetnosti pa je veliko prispeval tudi k vzgoji mladih.

Dr. Gorazd Makarovič je sodeloval tudi pri velikih projektih, ki so združevali večino slovenskih etnologov, od Vprašalnic za etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja, do Enciklopedije Slovenije in pri pripravi Slovenskega etnološkega leksikona.

Sodeloval je tudi v uredniških muzejskega glasila Slovenski etnograf in Knjižnice SEM.

MAG. JANJA ŽAGAR - MURKOVA LISTINA

Murkovo listino je prejela mag. Janja Žagar, višja kustodinja v Slovenskem etnografskem muzeju, za pripravo razstave Vrata kroga, o rojstvu in zgodnjem otroštvu na Slovenskem. Razstava je ena od treh razstav, s katerimi je Slovenski etnografski muzej junija 1997 odprl vrata nove upravne stavbe v obnovljenih muzejskih prostorih. Od vseh prikazanih razstav je ta doživela največji odmev, tako med etnologi kot tudi med nestrokovnim občinstvom.

Razstava Vrata kroga ponazarja rojstvo in prva leta življenja, hkrati s tem pa tudi vstop v življenjski, letni, dnevni ipd. cikel ter začetek zgodbe o človeku, ki naj bi bila v vsej svoji raznolikosti del bodoče stalne razstave muzeja. Časovno je vsebina ujeta v začetek 19. stoletja. Zgodba teče od obdobja pred rojstvom do obdobja odraščanja. Avtorica je spregovorila o vrednotenju spolnih odnosov in neplodnosti, o obdobju nosečnosti, o načinih kontracepcije, porodu, sprejemu novorojenčka v družino in širšo družbeno skupnost, o varovanju in vzgoji otrok, o igrah in igračah, o šolanju, o delovnih obveznostih otrok ter razlikah v vrednotenju otroštva glede na družbene sloje.

Kot dobitnici leta je Slovensko etnološko društvo čestitalo tudi Sinji Zemljič - Golob (foto: Irena Keršič).

Avtorica razstave je združila muzeološki in etnološki znanstveni pristop v zaokroženo celoto. Izbrano vsebino je prikazala jedernato, nazorno in učinkovito, z ne preveč številnimi, a preudarno izbranimi predmeti, ki jih je smiselno uvrstila v posamezne vsebinske sklope. Podrobnejši razlagi raznolikosti predmetov posameznih vsebin je namenila dotikalni ekran, ki omogoča, da se obiskovalci samostojno sprehodijo po poljubno izbranih vsebinskih sklopih in tako tudi sami aktivno sodeljujejo na razstavi. Avtorica jih ne obremeni s prepodrobnim prikazovanjem obsežnosti in raznolikosti zbirk predmetov, temveč pusti, da spregovorijo o zgodbi nekega rojstva skupaj s pisano besedo in številnimi fotografijami. Avtorica je spretno izrabila prostor in v

obiskovalcih spodbudila občutek skrivnostnosti z možnostjo pogleda skozi okno v hišo, kjer naj bi se pravkar rojeval nov član namišljene družine. Z ambientalno predstavitvijo je postavila obiskovalce v samo središče dogajanja in jim še intimneje približala obravnavano vsebino. Razstava je zasnovana na več nivojih, tako da omogoča ogled širokemu krogu obiskovalcev, ne glede na njihovo starost, izobrazbo, poklic in predhodno znanje o obravnavani vsebini.

Mag. Janja Žagar je izbrala sodoben muzeološki pristop, ki je v obiskovalcih spodbudil zanimanje za obravnavano vsebino, muzejsko delo in bodoče razstave Slovenskega etnografskega muzeja, kot tudi želje po večjem številu tovrstnih občasnih razstav in stalni razstavi. Ob razstavi je izšla tudi brošura, ki sledi posameznim vsebinskim sklopom, prikazanim na razstavi.

Predlagatelj

Nagrajenca ob slavnostni podelitvi v Vili Podrožnik, 18. 11. 1998 (foto: Irena Keršič)